

Warme en koude solidariteit

Veertigdagentijd = Gebed – Solidariteit - Vasten

Tijdens deze veertigdagentijd zijn er verschillende initiatieven om geld te collecteren voor de solidariteitscampagne van Broederlijk Delen. Naast gebed en vasten is solidariteit de derde pijler van onze kerkelijke veertigdagenstrategie.

In onze samenleving worden mensen in principe gelijk behandeld. Dat is alvast het uitgangspunt: iedereen is gelijkwaardig, iedereen is gelijk voor de wet.

Het maakt niet uit of je mooi of lelijk bent, rijk of arm, gelovig of ongelovig, gezond of ongezond. We zijn als individu verschillend van elkaar, maar we zijn wel gelijkwaardig. Het gelijkheidsbeginsel is een essentieel onderdeel van een democratisch samenlevingsmodel en is nauw verbonden met het vrijheidsbeginsel.

Onze samenleving moet blijven vechten tegen armoede en voor meer gelijke kansen. Door omstandigheden hebben sommige mensen en gezinnen nog steeds te weinig middelen en mogelijkheden om hier op een aanvaardbare manier te leven.

Leven in solidariteit betekent samen streven naar het gemeenschappelijk goede of het 'bonum commune'. De samenleving moet zich ontwikkelen in harmonie met ieder mens en zijn omgeving, en dat tot ieders tevredenheid.

Solidariteit zet aan tot concreet handelen. Van woorden naar daden. Dit betekent dat ieder mens het waard is geholpen te worden in het bijzonder in oorlog of andere noodsituaties zoals mensen op de vlucht.

Er is warme en koude solidariteit

Ze is 'koud' omdat ze anoniem en afstandelijk is en omdat ze losstaat van de intenties van diegene die bijdraagt. Er is geen band tussen wie geeft en wie ontvangt. Ze veronderstelt geen diepe verbondenheid tussen mensen. Het is onze welvaartsstaat die in principe iedere burger sociale rechten garandeert, als een verzorgingsstaat. Dat is structureel georganiseerd en kan 'koude' solidariteit genoemd worden.

'Warme' solidariteit is vaak particulier en komt lokaal en bottom-up tot stand. Het gaat over liefdadigheid, filantropie en solidariteitspraktijken waarbij mensen elkaar helpen met o.m. voedselbedeling, geld- en kledinginzamelingen, huiswerkbegeleiding, maar ook ondersteuning van projecten in minder ontwikkelde landen. Mensen geven vrijwillig en heel concreet met elkaar en voor elkaar.

Warme solidariteit doet beroep op de goede wil en het extra engagement van diegene die wil helpen. Het gaat vaak om vrijwilligers met een goede inborst die getroffen worden door concreet lijden. Ze weten zich verbonden met mensen die onrecht wordt aangedaan.

De warme solidariteit lenigt vaak onmiddellijke noden waaraan de welvaartsstaat onvoldoende tegemoetkomen. Door een nabijheidpolitiek kan het niet alleen fungeren als een noodzakelijke aanvulling op de welvaartsstaat, maar ook als een alarmsignaal dat aangeeft waar de structurele mechanismen van herverdeling nog tekortschieten!

Je hart tonen en laten spreken

Het is in de buik- en de hartstreek dat de blijvende basis voor solidariteit moet gelegd worden. Warme en koude solidariteit hebben elk hun waarde en betekenis en ze kunnen elkaar aanvullen en versterken. Een welvaartsstaat kan niet zonder de sociale organisaties en het engagement van burgers op het terrein, en omgekeerd.

Bij warme solidariteit vertrekt Emmanuel Levinas vanuit het ethisch appel dat uitgaat van het gelaat van de Ander dat ons persoonlijk raakt én verantwoordelijk maakt. Het goede is volgens hem geen abstract gegeven. De ethiek komt tot stand in confrontatie met de noden, het lijden en de kwetsbaarheid van de concrete ander. Ethiek ontstaat vanuit de emotie van het aangedaan zijn door het lot van de ander die steeds ook jouw naaste is.

Solidariteit betekent primair het nemen van medeverantwoordelijkheid voor de menselijke waardigheid van elke mens, ongeacht zijn identiteit, wat hij (niet) bezit en zgn. sociale status.

Het doel van zowel koude als warme solidariteit is de levensomstandigheden van de zwakkeren in de samenleving en de bredere wereld te verbeteren. Ook dit is bouwen aan vrede.

E.H. Paul Lansu

Senior Policy Advisor, Pax Christi International

Werkgroep Veiligheid en Ontwapening, Pax Christi Vlaanderen